

Η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου

[/ Πεμπτούσια](#)

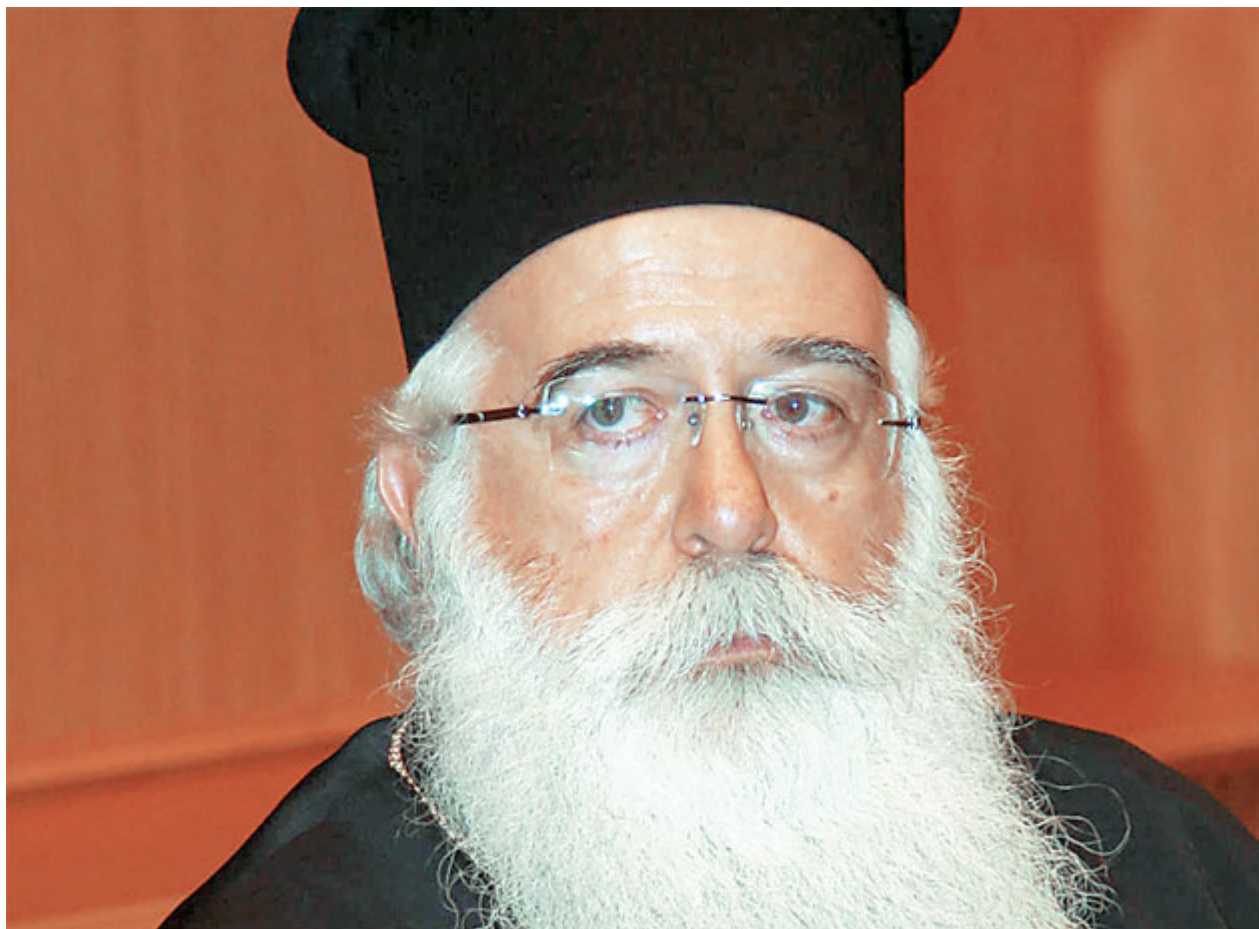

Εισαγωγικά

Διανύοντας ήδη τις πρώτες δεκαετίες της τρίτης χιλιετίας της ζωής της χριστιανικής Εκκλησίας, καλούμαστε ως χριστιανοί να αφουγκραστούμε το πνεύμα της εποχής και να απαντήσουμε στις προκλήσεις που η σύγχρονη ευρέως διαδεδομένη ψηφιακή τεχνολογία προβάλλει.

Η ραγδαία ανάπτυξη των ηλεκτρονικών μέσων και της κοινωνίας της πληροφορίας, θα έλεγε κανείς ένα είδος «ψηφιακής επανάστασης» κατά τα πρότυπα της βιομηχανικής του 19^{ου} αιώνα, έρχεται να μεταβάλει ριζικά τον τρόπο θεώρησης του κόσμου αλλά και των σχέσεων μεταξύ των ανθρώπων, δημιουργώντας νέες ανάγκες, δίνοντας νέες δυνατότητες, συχνά όμως προκαλώντας και νέα προβλήματα ή κινδύνους, άγνωστους μέχρι πρότινος στο πλαίσιο της ποιμαντικής διακονίας της Εκκλησίας.

Ιδιαίτερα, μάλιστα, η σημαντική ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια των Ψηφιακών Βιβλιοθηκών, αποτελεί μια εντελώς νέα πραγματικότητα, η οποία εξελίσσεται με ραγδαίους ρυθμούς, προ(σ)καλώντας την Εκκλησία να πάρει θέση, αξιοποιώντας κάθε ανθρώπινο μέσο για την κεντρική αποστολή τους, που δεν είναι άλλη από την σε κάθε καιρό και τόπο κήρυξη του ευαγγελίου, την εκ νέου σάρκωση του λόγου του Θεού. Αν θα μπορούσε ο Χριστιανισμός σε ορισμένο βαθμό να κατανοηθεί ως θρησκεία ενός ιερού βιβλίου (της Αγίας Γραφής), ή μιας μακράς κειμενικής παράδοσης (πατερικά, λειτουργικά κείμενα, σύγχρονη θεολογική παραγωγή κ.ά.), είναι προφανές ότι αποτελεί επιτακτική ανάγκη για την Εκκλησία να έρθει σε γόνιμο διάλογο και με το σύγχρονο ψηφιακό κόσμο.

Στο πλαίσιο αυτό η Μητρόπολη Δημητριάδος και Αλμυρού την οποία έχω την τιμή να διαποιμαίνω, σε συνεργασία με την Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών Βόλου, της οποίας είμαι Πρόεδρος του Δ.Σ., έχουν συστήσει τα τελευταία χρόνια μια Ψηφιακή Βιβλιοθήκη, η οποία επιχειρεί να ανταποκριθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις της ποιμαντικής μέριμνας, υπηρετώντας με τον πλέον πρόσφορο τρόπο τη διάσωση της πνευματικής κληρονομιάς της Ορθοδοξίας.

Στην ομιλία μας αυτή, αφού παρουσιάσουμε ορισμένες θεολογικές προϋποθέσεις αποτίμησης της ψηφιακής τεχνολογίας, στη συνέχεια θα περιγράψουμε τα οφέλη και το έργο της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου. Πρόκειται για μια προσπάθεια η οποία ξεκίνησε σε ένα πολύ πρώιμο στάδιο και με ειδικότερο σκοπό ήδη από το 2006-2007 με ένα πρόγραμμα ψηφιοποίησης του ιστορικού αρχείου της Μητροπόλης μας, για να μετεξελιχθεί σ' αυτό το οποίο θα σας παρουσιάσουμε σήμερα, ένα έργο στην υλοποίηση του οποίου έχουν συμβάλει με ποικίλους τρόπους πολλοί συνεργάτες της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών, και ευρύτερα της Μητροπόλεώς μας, εργαζόμενοι συχνά σε εθελοντική βάση υπερβάλλοντας εαυτούς.

Θεολογικές προϋποθέσεις χρήσης και αξιοποίησης της ψηφιακής τεχνολογίας

Καθώς για την Εκκλησία καμιά τεχνολογική ανακάλυψη ή πρόοδος δεν μπορεί να ιδωθεί μέσα από ένα αποκλειστικά χρηστικό και ωφελμιστικό πρίσμα, αλλά πάντοτε οφείλει να υπηρετεί την ανθρώπινη ύπαρξη στην προοπτική της θεώσεώς της, στη συνέχεια θα επιχειρήσουμε με συντομία να αναφερθούμε σε ορισμένες μόνο θεολογικές προϋποθέσεις με βάση τις οποίες η αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας θα αποβεί επωφελής και ιδιαίτερα χρήσιμη για την προσφορότερη εκπλήρωση της αποστολής μας.

A. Το πρόσωπο του Ιησού Χριστού: Με την ενσάρκωσή του ο Κύριός μας προσέλαβε στην υπόστασή Του ολάκερη την ανθρώπινη φύση και ιστορία, επιδιώκοντας να την οδηγήσει στην οδό της θέωσης. Στην προοπτική αυτή, καμιά λειτουργία, καμιά δράση, καμιά πλευρά της ανθρώπινης υπάρξεως δεν μπορεί να θεωρείται ως απορριπτέα. Η ιστορία δεν προσλαμβάνει κάποια αρνητική διάσταση, ο άνθρωπος δεν επιδιώκει την απόδρασή του από την ιστορική συνθήκη. Η ιστορία κατανοείται ως ιστορία της σωτηρίας, όπου ο άνθρωπος, αν και όχι πάντοτε επιτυχώς, είναι αλήθεια, προσπαθεί δια του Χριστού ως *imago Trinitatis* να μεταμορφώσει τα ιστορικά μέσα (επομένως και την ψηφιακή τεχνολογία) σε εικόνες των Εσχάτων ή σε στοιχεία της Βασιλείας. Στο πλαίσιο αυτό κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα δεν μπορεί παρά να θεωρείται και να εκτιμάται, καταρχάς τουλάχιστον θετικά, ως αυθεντική δημιουργική έκφραση του ανθρώπου, κατάλληλο μέσο για τη διευκόλυνση της ποιμαντικής διακονίας της Εκκλησίας.

B. Η αξία του ανθρώπινου προσώπου και η ελευθερία του. Βασική ανθρωπολογική αρχή της χριστιανικής θεολογίας και ιδιαίτερα της ορθόδοξης αποτελεί η έννοια του προσώπου, ως απόρροια της τριαδολογικής και χριστολογικής διδασκαλίας της. Ο Χριστός με την ενσάρκωσή του έφερε στην ιστορία τον προσωπικό τρόπο υπάρξεως που βιώνεται στις ενδοτριαδικές σχέσεις, έναν τρόπο υπάρξεως, ο οποίος χαρακτηρίζεται από την σχεσιακή και διαλογική ταυτότητα σε σχέση με τον κάθε άλλο και την απολυτότητα της ετερότητάς της έναντι του κάθε άλλου. Ο άνθρωπος ως πρόσωπο δεν έχει απλά, αλλά συγκροτείται ως σώμα και ψυχή και θεωρείται ως μοναδική, ανεπανάληπτη και υπέρτατη αξία, του οποίου η ύπαρξη και η ελευθερία σε καμιά περίπτωση και για κανένα σκοπό δεν επιτρέπεται να τεθούν σε αμφισβήτηση. Επομένως, η ανθρώπινη δημιουργικότητα αποτελεί μια κλήση που δίνεται στον άνθρωπο από τον Θεό, κι όχι ένα είδος εξέγερσης του πρώτου απέναντι στις προδιαθέσεις του δημιουργού του, που σκοπό έχει μέσα στο πλαίσιο του προσωπικού τρόπου υπάρξεως, που διακρίνεται από την ελευθερία και την αγάπη, να θέσει κάθε εκδήλωσή του, από την χαμηλότερη στην υψηλότερη, και

η ψηφιακή τεχνολογία ανήκει στην τελευταία κατηγορία, στην υπηρεσία της ανάδειξης της αλήθειας του ανθρώπου, στην προοπτική της θεανθρώπινης κοινωνίας. Κάθε διαφορετική προσέγγιση ενδέχεται να καταστήσει τον άνθρωπο υποχείριο των τεχνολογικών επιτευγμάτων του, θέτοντας σε κίνδυνο την απaráβατη αξία και ελευθερία του.

Γ. Μια ακόμη σημαντική προϋπόθεση σε σχέση με τον τρόπο θεώρησης και αξιολόγησης της ψηφιακής τεχνολογίας θα ήταν το εσχατολογικό ήθος, το οποίο χαρακτηρίζει την Εκκλησία μας και ειδικά τη λειτουργία της. Στο πλαίσιο αυτό κάθε ανθρώπινη επινόηση και ανακάλυψη, κάθε μορφή της ανθρώπινης προόδου και εξέλιξης, κάθε απόπειρα του ανθρώπου και μάλιστα του χριστιανού να χρησιμοποιήσει κάθε δυνατό τεχνολογικό ή άλλο μέσο διαθέσιμο μέσο για την ποιμαντική διακονία της Εκκλησίας, στην περίπτωση μας την ψηφιακή τεχνολογία στο επίπεδο των βιβλιοθηκών, δεν μπορεί παρά να εκτιμάται καταρχάς θετικά, στο βαθμό που βασική μας πίστη είναι ότι η ερχόμενη Βασιλεία είναι που θα κρίνει την αλήθεια και την αξία κάθε ανθρώπινης πράξης και δημιουργίας. Επομένως, στην πορεία αυτή η οποία είναι ανοικτή και απρόσμενη για συνεχείς νέες δημιουργίες και κατακτήσεις, η Εκκλησία όχι μόνο αναγκάζεται αλλά οφείλει και υποχρεούται να αξιοποιεί κάθε δυνατό και διαθέσιμο ιστορικό μέσο (όπως η ψηφιακή τεχνολογία), με σκοπό την επικαιροποίηση του λόγου του Θεού σε κάθε συνάφεια, σε κάθε εποχή και σε κάθε τόπο.

Δ. Ο οικουμενικός χαρακτήρας της Εκκλησίας. Βασική διάσταση της ορθόδοξης πίστης μας είναι η οικουμενικότητά της, το γεγονός δηλαδή ότι η σωτηριώδης διδασκαλία της δεν απευθύνεται σε ορισμένες ομάδες ανθρώπων με βάση το φύλο, τη φυλή, ή τη χώρα προέλευσης, αλλά εξάπαντος σε ολάκερη την Κτίση και την ανθρωπότητα. Στο πλαίσιο αυτό η συγκρότηση και λειτουργία μιας ανοικτής και πολύγλωσσης Ψηφιακής Βιβλιοθήκης καλείται να συμβάλει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην εμπέδωση της οικουμενικότητας της Ορθοδοξίας, ένα γνώρισμα που ανέκαθεν, παρά τις τυχόν κατά καιρούς αλλοιώσεις και παρανοήσεις, αποτελούσε τον πυρήνα του ιεραποστολικού έργου της Εκκλησίας. Η καθολικότητα λοιπόν και οικουμενικότητα του μηνύματος του Ευαγγελίου επιτρέπει, αν δεν καλεί τις Εκκλησίες μας, να μεταχειρίζονται κάθε δυνατό μέσο που προσφέρεται από τη σύγχρονη «τεχνολογική επανάσταση» προς την κατεύθυνση της καλλιέργειας και εμβάθυνσης της διάστασης αυτής, που συχνά συσκοτίζεται από διαιρετικούς, εθνικιστικής φύσεως, λόγους.

Με τη σύντομη αυτή αναφορά σε ορισμένες προϋποθέσεις μιας θεολογικής αποτίμησης της ψηφιακής τεχνολογίας, σε καμιά περίπτωση δεν εξαντλούμε το σύνολο των κριτηρίων, τα οποία απαιτούνται για μια ορθή εκτίμηση και

αξιοποίηση της σύγχρονης τεχνολογίας, αλλά και σε καμιά περίπτωση δεν εθελοτυφλούμε απέναντι στις ενδεχόμενες παρενέργειες (λ.χ. η ενδεχόμενη υποτίμηση της ενσώματης διαπροσωπικής σχέσης, καθώς όλα πλέον λαμβάνουν χώρα στο επίπεδο της εικονικής πραγματικότητας, οδηγώντας σε έννοιες της «εικονικής αγιότητας» κ.ό.κ.) που η κυριαρχία, ιδιαίτερα της ψηφιακής τεχνολογίας, θα μπορούσε να οδηγήσει και έχει συχνά οδηγήσει στον τρόπο που η Εκκλησία ασκεί το ποιμαντικό της έργο. Παρ' όλες αυτές τις αρνητικές ενδεχομένως παρενέργειες της χρήσης της ψηφιακής τεχνολογίας από την ποιμαντική της Εκκλησίας μας, σε καμιά περίπτωση δεν θα πρέπει να αγνοούμε ή να υποτιμούμε τα ιδιαίτερα θετικά στοιχεία τα οποία προσφέρει, ειδικά μάλιστα σε ότι αφορά στις ψηφιακές βιβλιοθήκες, όπως θα δείξουμε στη συνέχεια με την αναφορά μας στην περίπτωση της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου.

1. Η περίπτωση της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών Βόλου

Στο πλαίσιο της σύγχρονης κυριαρχίας των ψηφιακών τεχνολογιών, η Εκκλησία θα ήταν αδύνατο να μην επιχειρήσει να ανταποκριθεί θετικά και δημιουργικά στο κάλεσμα και τις σύγχρονες προκλήσεις, επιχειρώντας έτσι μέσα στο πνεύμα των προϋποθέσεων, στις οποίες αναφερθήκαμε παραπάνω, να αξιοποιήσει την τεχνολογία αυτή για την αποτελεσματικότερη υλοποίηση του ποιμαντικού της έργου, όπως επίσης και της ανάδειξης της πνευματικής της κληρονομιάς και παράδοσης.

Η Ορθόδοξη Ψηφιακή Θεολογική Βιβλιοθήκη αποτελεί ακριβώς ένα τέτοιο εγχείρημα, αποτελώντας από τα πρώτα βήματά της, το 2007, την πρώτη παγκοσμίως, απ' όσο γνωρίζουμε, ορθόδοξη ψηφιακή βιβλιοθήκη, η οποία προσφέρει ελεύθερη πρόσβαση σε εκατοντάδες βιβλία, επιστημονικά θεολογικά περιοδικά, συλλογικούς τόμους και επετηρίδες, μονογραφίες και θεολογικά δοκίμια, τα οποία είτε βρίσκονται πλέον εκτός εμπορίου και είναι δυσεύρετα ακόμη και σε πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες, είτε ακόμη και πρόσφατες εκδόσεις, οι οποίες στο πλαίσιο ειδικής συμφωνίας με τους εκδότες ή συγγραφείς αναρτώνται με σκοπό να συμβάλλουν στην καλλιέργεια της θεολογικής έρευνας και εκπαίδευσης. Περιλήψεις των ψηφιοποιημένων αυτών έργων, τα οποία είναι όλα στην Ελληνική γλώσσα, διατίθενται εκτός από τα ελληνικά, και στα αγγλικά, ενώ σύντομα θα είναι διαθέσιμες και στη γαλλική γλώσσα.

Η Ψηφιακή Ορθόδοξη Θεολογική Βιβλιοθήκη προσφέρει υψηλού επιπέδου θεολογικό υλικό, το οποίο αποτελείται από:

α. πολύ σημαντικές θεολογικές μελέτες εγνωσμένης αξίας Ελλήνων και ξένων (κυρίως Ορθοδόξων αλλά όχι μόνο) πανεπιστημιακών (Σ. Αγουρίδη, Γ. Πατρώνου, Η. Βουλγαράκη, Π. Βασιλειάδη, κ.ά.) και άλλων θεολόγων (Ρώσων εμιγκρέδων, όπως του π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, Νικολάι Μπερτιάγιεφ, κ.ά.) με αντικείμενο τη βιβλική θεολογία (ερμηνευτικά υπομνήματα, θεολογικές μονογραφίες, έργα ιστορικού χαρακτήρα), την εκκλησιαστική ιστορία, τη δογματική και ευρύτερα τη συστηματική θεολογία, τη θρησκευσιολογία, την οικουμενική θεολογία κ.λπ.

β. σειρές ιστορικών περιοδικών, τα οποία έχουν από καιρό σταματήσει να εκδίδονται (Κιβωτός, Σύνορο, Ίνδικτος, Αναλόγιον κ.ά.), αλλά και σειρές κλασικών θεολογικών περιοδικών (Σύναξη, Δελτίο Βιβλικών Μελετών κ.ά.) που έχουν συμβάλει σημαντικά στην ιστορία και την αναγέννηση της νεώτερης ελλαδικής ορθόδοξης θεολογίας

γ. Περιορισμένο -για την ώρα- αριθμό Επιστημονικών Επετηρίδων των Τμημάτων των δυο Θεολογικών Σχολών Αθήνας και Θεσσαλονίκης, όπου περιέχονται πολύ ενδιαφέροντα άρθρα των πανεπιστημιακών διδασκάλων για μια ποικιλία θεμάτων.

Η πρόσβαση στην Ψηφιακή αυτή Βιβλιοθήκη είναι ελεύθερη και δεν απαιτείται εγγραφή ή κάποιου είδους χρέωση, ενώ είναι δυνατή από οπουδήποτε στον κόσμο, αρκεί να υπάρχει μια διαθέσιμη σύνδεση στο διαδίκτυο.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΡΟΣΒΑΣΙΜΟΤΗΤΑΣ

Μέσος όρος επισκεψιμότητας: 110 χρήστες / μέρα

Μέσος όρος διάρκειας επίσκεψης: 3 λεπτά

Τον τελευταίο μήνα (Απρίλιο), σε παγκόσμια κάλυψη, τα στοιχεία δείχνουν ότι επισκέπτονται την ιστοσελίδα από σχεδόν όλο τον κόσμο.

Συγκεκριμένα από:

Αμερική: 90, Βραζιλία: 25, Ρωσία: 13, Κανάδας: 8

Από όλη την Ευρώπη σε τακτική βάση (σχεδόν).

Από Αυστραλία, Ουγκάντα, Κένυα, από Νότια Αφρική, Σουδάν, Αίγυπτο, Λιβύη, Μαρόκο, Αλγερία, Ινδία, Πακιστάν κ.ά.

Στοιχεία ψηφιοποιημένου υλικού

140 βιβλία-μονογραφίες

20 διαφορετικοί τίτλοι περιοδικών

Ενδεικτικά να αναφερθούν:

99 τεύχη του περιοδικού Σύναξη, με ευρετήρια θεμάτων.

88 ολόκληρα χρόνια, του ιστορικού περιοδικού Ανάπλαση!

47 τεύχη του περιοδικού Κληρονομία

45 τεύχη του περιοδικού Διάβαση

19 τεύχη της Επιστημονικής Επετηρίδας της Θεολογικής Σχολής Αθηνών, καθώς και **35** τεύχη της αντίστοιχης Επιστημονικής Επετηρίδας της αντίστοιχης Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης, και της παλαιάς ενιαίας, και των μετέπειτα δύο τμημάτων, Θεολογίας και Ποιμαντικής και Κοινωνικής Θεολογίας.

Εντυπωσιακά είναι και τα στοιχεία εικονικού όγκου που κατέχουν όλα αυτά. Ενδεικτικά αξίζει να σημειωθεί ότι μόνον ο όγκος δεδομένων του Περιοδικού «**Ανάπλασις**», αγγίζει τα 6,85 GB (έξι, κόμμα ογδόντα πέντε γκίγκα-μπάιτ) με πάνω από 19.832 επεξεργασμένες, μία προς μία, σελίδες!

Οι **Επιστημονικές Επετηρίδες και των δύο Θεολογικών Σχολών**, φτάνουν τα 3,16 GB (τρία, κόμμα δεκαέξι γκίγκα-μπάιτ) με 27.419 σελίδες και το γνωστό περιοδικό «**Σύναξις**», με όγκο 1,5 GB (ενάμιση γκίγκα-μπάιτ) και 12.589 σελίδες.

Ο **συνολικός πραγματικός αριθμός** του επεξεργασμένου ψηφιοποιημένου υλικού, αυτή τη στιγμή, ξεπερνάει τα **156.843** αρχεία, με εικονικό όγκο που φτάνει στα **23 GB (εικοσιτρία γκίγκα-μπάιτ)!**

Στα προαναφερθέντα στοιχεία, διαρκώς προστίθενται νέα, δεδομένου της συνεχούς αναβάθμισης της ιστοσελίδας και της ανανέωσης του προσφερόμενου υλικού.

Ορισμένα από τα γενικότερα οφέλη της ίδρυσης και λειτουργίας της Ορθόδοξης αυτής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης, είναι μεταξύ άλλων:

α. η ελεύθερη προσφορά θεολογικής γνώσης για την ιστορία της ελλαδικής και στο άμεσο μέλλον της καθόλου ανατολικής ορθόδοξης παράδοσης στον

οποιονδήποτε ενδιαφερόμενο θεολόγο ή άλλο ερευνητή, ο οποίος δεν έχει για ποικίλους λόγους δυνατότητα φυσικής πρόσβασης σε κάποια συμβατική βιβλιοθήκη (λ.χ. άτομα με ειδικές δυνατότητες) ή ζει σε απομακρυσμένες περιοχές (όπου η αγορά ενός βιβλίου ή η πρόσβαση στην πλησιέστερη βιβλιοθήκη δεν μπορεί να θεωρείται ως δεδομένη).

β. η δυνατότητα που δίνεται σε επιμέρους θεολογικές φωνές από τις διαφορετικές ορθόδοξες παραδόσεις (καταρχάς ελληνική, και σύντομα βουλγαρική, σερβική, ρωσική κ.λπ.) να γίνουν γνωστές ανά τον κόσμο, σε μια εποχή όπου η ψηφιακή πληροφορία διαδίδεται πολύ ευκολότερα και είναι προσβάσιμη από ιδιαίτερα μεγάλο αριθμό παραληπτών, οι οποίοι σε διαφορετική περίπτωση δεν θα μπορούσαν να γνωρίσουν και να αποκτήσουν επαρκή εξοικείωση με τις ποικίλες εκφάνσεις της ορθόδοξης παράδοσης

γ. η δυνατότητα να διασώζεται στο διηνεκές μεγάλος αριθμός ιστορικών ή σύγχρονων θεολογικών κειμένων, τα οποία είτε δεν πρόκειται να επανεκδοθούν λόγω παλαιότητας είτε κινδυνεύουν από τη φυσική φθορά. Με τον τρόπο αυτό η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη προσφέρει εξαιρετικής σημασίας βοήθεια στη διατήρηση ακόμη και της φυσικής εκδοχής της εκκλησιαστικής παράδοσης, με σκοπό να είναι διαθέσιμη στις επόμενες γενιές

δ. η καλλιέργεια, σε σημαντικό βαθμό, του οικουμενικού χαρακτήρα της ορθόδοξης παράδοσης, καθώς ορθόδοξοι ερευνητές, από οπουδήποτε ανά τον κόσμο, διαθέτουν δυνατότητα πρόσβασης στο θεολογικό και όχι μόνο πλούτο των παραδοσιακών ορθόδοξων Εκκλησιών και θεολογικών Σχολών. Την ίδια στιγμή αυτή η παράδοση γίνεται αντικείμενο γνωριμίας και έντονου θεολογικού διαλόγου, στο πλαίσιο της ψηφιακής συνάντησής της και με ερευνητές που ανήκουν σε άλλες χριστιανικές παραδόσεις

ε. Αν και η ενσώματη διαπροσωπική συνάντηση αποτελεί κεντρικό άξονα της ορθόδοξης θεολογικής ανθρωπολογίας, η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη δίνει και μπορεί περαιτέρω να σφυρηλατήσει, μέσα από τη σχετική εξέλιξή της, τους δεσμούς μεταξύ των πανεπιστημιακών Ιδρυμάτων και των μεμονωμένων ερευνητών, δημιουργώντας ένα διευρυμένο και ισχυρό πλέγμα σχέσεων μεταξύ ανθρώπων που μοιράζονται την ίδια αγάπη και πάθος για τη θεολογική επιστήμη και επιθυμούν την καλλιέργεια των δι-ορθόδοξων, δια-χριστιανικών και δι-επιστημονικών σχέσεων, μια πραγματικότητα που σαφώς διευκολύνεται στις μέρες μας από την ψηφιακή τεχνολογία.

στ. η υψηλή ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών είναι κάτι που διακρίνει την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη μας, στο βαθμό που η επιλογή των αναρτήσεων γίνεται μέσα

από αυστηρά κριτήρια, με συναίσθηση της αποστολής της Βιβλιοθήκης, που οφείλει να υπηρετεί τη θεολογική παιδεία και να διακονεί λιγότερο ή περισσότερο την ιεραποστολική διάσταση του ποιμαντικού έργου της Εκκλησίας, σε μια εποχή που ποικίλες εστίες ηλεκτρονικής πληροφόρησης (τα λεγόμενα blogs, portals κ.ά.) που χαρακτηρίζονται συχνά από μια μέτρια ή χαμηλής ποιότητας παροχή υπηρεσιών συχνά προκαλούν σύγχυση για το περιεχόμενο της θεολογικής αλήθειας, ή την αποστολή της Εκκλησίας στο σύγχρονο κόσμο, οδηγώντας συχνά σε επιβλαβή αποτελέσματα, λόγω της ιδιαίτερης επιρροής που διαθέτουν τα σύγχρονα τεχνολογικά μέσα.

Εκτός όμως από τα γενικής φύσεως αυτά οφέλη της Ορθόδοξης Θεολογικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης, κάποιος θα μπορούσε να σημειώσει και ορισμένα πρακτικής φύσεως, τα οποία θα ολοκληρώσουν την σφαιρική εικόνα για τον ιδιαίτερα ρηξικέλευθο χαρακτήρα του εγχειρήματος που λαμβάνει χώρα με αφετηρία τη Μητρόπολή μας:

α. Η απουσία φυσικών περιορισμών και εμποδίων. Οι χρήστες της Ορθόδοξης Θεολογικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης, δεν χρειάζεται να προσέλθουν στο φυσικό της χώρο (δηλαδή στο Βόλο), μπορούν να έχουν πρόσβαση από οποιοδήποτε μέρος της γης μέσω του διαδικτύου (όσο απομακρυσμένο κι αν είναι), αρκεί να διαθέτουν τα βασικά εργαλεία μιας ψηφιακής αναζήτησης, λ.χ. έναν υπολογιστή, ή tablet (ακόμη κι από τελευταίας τεχνολογίας κινητό τηλέφωνο) και το αντίστοιχο λειτουργικό σύστημα και πρόγραμμα για μια απλού τύπου περιήγηση στο διαδίκτυο.

β. Τα βιβλία, και όλο το υλικό της Βιβλιοθήκης, είναι διαρκώς διαθέσιμα για προσπέλαση. Οι ηλεκτρονικές πύλες της Βιβλιοθήκης είναι πάντοτε ανοικτές 24 ώρες το εικοσιτετράωρο, δίνοντας έτσι σχετική ευελιξία και στον χρήστη που δεν ζει στην Ελλάδα ή που ταξιδεύει να μπορεί να έρχεται σε επαφή με το υλικό που αναζητεί οποιαδήποτε στιγμή της ημέρας, χωρίς κανένα χρονικό περιορισμό.

γ. Η ανάκτηση της πληροφορίας προσφέρεται μέσα από ένα ιδιαίτερα φιλικό και εύκολο ως προς τον τρόπο αναζήτησης, απόκτησης και χρήσης της πληροφορίας περιβάλλον, το οποίο ανανεώνεται διαρκώς προκειμένου να είναι βολικό στη χρήση.

δ. Ένα πολύ σημαντικό πλεονέκτημα αφορά στη δυνατότητα που δίνεται σε πολλούς χρήστες να μπορούν να χρησιμοποιούν ταυτόχρονα την ίδια πηγή χωρίς περιορισμό, γεγονός που διευκολύνει και καθιστά ευχερέστερη την πρόσβαση σε σημαντικές πηγές έρευνας, που διαφορετικά θα προϋπόθετε περισσότερο χρόνο και χώρο, εάν τα βιβλία χρησιμοποιούνταν μονάχα σε έντυπη μορφή. Σε μια περίοδο, κατά την οποία η χώρα μας διέρχεται μια πρωτόγνωρη οικονομική κρίση,

η σπουδαιότητα της ύπαρξης μιας ευέλικτης συνεχώς αναπτυσσόμενης και ιδιαίτερα ποιοτικής Ψηφιακής Βιβλιοθήκης είναι υψίστης σημασίας, για τη διευκόλυνση και προαγωγή της επιστημονικής έρευνας και ανταλλαγής θεολογικών απόψεων.

ε. Εξάλλου, με τη χρήση της πρωτοποριακής εφαρμογής flipping book προσφέρεται στον ερευνητή η δυνατότητα να μελετά ή απλά να ξεφυλλίζει κάποιο βιβλίο ή περιοδικό σαν να το έχει στα χέρια του, προσπαθώντας με τον τρόπο αυτό να μειωθεί όσο το δυνατό η αίσθηση της εικονικής πραγματικότητας που κυριαρχεί στην ψηφιακή εποχή, προσφέροντας κατά τρόπο εικονολογικό, μια ορισμένου βαθμού πρόσβαση στο πρωτότυπο, για να θυμηθούμε και την παραδοσιακή, πατερική ορολογία.

στ. Μια επίσης σημαντική διάσταση της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης μας είναι ότι η ανανέωση των πληροφοριών και η καταχώρηση και ανάρτηση νέων βιβλίων και περιοδικών καθίσταται δυνατή μέσα σε μικρό χρονικό διάστημα, σε αντίθεση με τις κλασικού τύπου βιβλιοθήκες, που και ο χρόνος ανατύπωσης και η όλη διαδικασία αναπαραγωγής είναι δαπανηρή και χρονοβόρα, ενώ δεν είναι πάντοτε δυνατή λόγω ελλείψεως επαρκούς χώρου αποθήκευσης των βιβλίων.

ζ. Ιδιαίτερη σημασία έχει η πρόσβαση που πολύ σύντομα, έπειτα από την ολοκλήρωση της σχετικής τεχνικής εργασίας σε συνεργασία με συνεργάτες και φίλους στην Βουλγαρία και Σερβία, θα είναι δυνατή, σε θεολογικό υλικό που παρέμενε απρόσιτο μέχρι τώρα, π.χ. παλαίτυπα θεολογικά έργα 16ου-19ου αιώνα, όχι μόνο στην ελληνική αλλά και στις σλαβικές γλώσσες, απαραίτητο καθόλα για έναν μελετητή της ιστορίας αλλά της θεολογίας της Ορθόδοξης παράδοσης. Με τον τρόπο αυτό διασώζεται με ριζικό τρόπο η πολιτιστική και θεολογική κληρονομιά επιμέρους ορθόδοξων λαών, γεγονός που είναι εξαιρετικής σημασίας για την προστασία της τοπικής ετερότητας των επιμέρους ορθόδοξων εκκλησιών, στο πλαίσιο της ενότητάς τους.

η. Σημαντική καινοτομία της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης μας είναι και η δυνατότητα που προσφέρεται για την ανεύρεση θεολογικών βιβλίων με βάση την περίληψη που διατίθεται στην ελληνική, αγγλική και σύντομα και στη γαλλική γλώσσα, γεγονός που σε ορισμένο βαθμό τουλάχιστον καλύπτει και την ανάγκη του ξενόγλωσσου μελετητή που επιθυμεί να μνηθεί στις επιστημονικές συμβολές της νεώτερης ορθόδοξης παραγωγής, η οποία σε κάθε άλλη περίπτωση θα παρέμενε αναξιοποίητη.

Η Ψηφιακή Ορθόδοξη Θεολογική Βιβλιοθήκη στο πλαίσιο του παγκοσμιοποιημένου περιβάλλοντος

Πριν ολοκληρώσουμε τη σύντομη αυτή παρουσίαση του έργου και της αποστολής της Ψηφιακής Βιβλιοθήκης της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών, θα ήθελα να αναφερθώ ακόμη σε δυο πτυχές της δράσης της, που αναδεικνύουν τόσο το πρωτοποριακό όσο και τον οικουμενικό χαρακτήρα του έργου που συντελείται στην προοπτική αυτή από την Ψηφιακή Βιβλιοθήκη στο πλαίσιο ενός παγκοσμιοποιημένου κόσμου:

1. Η Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών αποτελεί πλήρες και ενεργό μέλος της Παγκόσμιας Διαδικτυακής Θεολογικής Βιβλιοθήκης (Globetheolib - <http://www.globethics.net/web/gtl/home>), η οποία από το 2008 στο πλαίσιο της ψηφιακής πλατφόρμας [globethics.net](http://www.globethics.net) του Παγκοσμίου Συμβουλίου Εκκλησιών, και σταδιακά με έναν πιο αυτόνομο τρόπο, προσφέρει στους χρήστες της δωρεάν πρόσβαση στα πλήρη κείμενα εκατοντάδων χιλιάδων (μέχρι σήμερα πάνω από 850.000) άρθρων, μεταπτυχιακών και διδακτορικών διατριβών και άλλων δημοσιεύσεων που αναφέρονται στη θεολογία και στην οικουμενική κίνηση και έχουν συνταχθεί σε διάφορες γλώσσες. Λειτουργώντας μόλις μερικά χρόνια, η Παγκόσμια αυτή Βιβλιοθήκη αριθμεί ήδη περισσότερους από 30.000 εγγεγραμμένους χρήστες από όλο τον κόσμο, αποσκοπώντας στη χρήση νέων ψηφιακών μοντέλων ανταλλαγής πληροφορίας, προκειμένου να συμβάλλει στην αποδοτική μετάδοση και ανταλλαγή θεολογικής γνώσης, υπερβαίνοντας τοπικούς φραγμούς και υλικές δυσχέρειες που δυσκολεύουν τη θεολογική επικοινωνία Βορρά και Νότου, Ανατολής και Δύσης. Χάρη στο εγχείρημα αυτό παρέχεται η δυνατότητα δικτύωσης διάφορων ψηφιακών θεολογικών συλλογών ανά τον κόσμο. Ψηφιακό υλικό π.χ. από την Ινδία και τη Νότια Αφρική, κείμενα από τη Λατινική Αμερική και άλλα μέρη της γης καθίστανται προσβάσιμα και εύχρηστα για τους ερευνητές (θεολόγους κι άλλους) σε όλο τον κόσμο. Τα περιεχόμενα της Παγκόσμιας Ψηφιακής Θεολογικής Βιβλιοθήκης, προέρχονται από τέσσερις κύριες πηγές:
 - α. εκδοτικούς οίκους, στους οποίους η Ψηφιακή αυτή βιβλιοθήκη είναι συνδρομητής προκειμένου να καθιστά το περιεχόμενο τους διαθέσιμο σε εγγεγραμμένους χρήστες,
 - β. ταχέως αναπτυσσόμενες βάσεις δεδομένων με ανοικτή πρόσβαση,
 - γ. συνεργαζόμενα ιδρύματα που καθιστούν τις δικές τους πηγές προσβάσιμες

μέσω της Παγκόσμιας Ψηφιακής Θεολογικής Βιβλιοθήκης

και δ. εγγεγραμμένους χρήστες που υποβάλουν δικά τους κείμενα για ανάρτηση στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη.

Από ορθόδοξης πλευράς συμμετέχουν μέχρι στιγμής στο εγχείρημα η Ένωση Ορθόδοξων Θεολογικών Σχολών και η Ακαδημία Θεολογικών Σπουδών του Βόλου, με την πρωτοποριακή για τα ορθόδοξα δεδομένα Ψηφιακή Βιβλιοθήκη της. Με τη συμμετοχή της στην Παγκόσμια Διαδικτυακή Θεολογική Βιβλιοθήκη, η Ακαδημία αποσκοπεί στη διεθνή προβολή της ορθόδοξης θεολογικής παραγωγής στο πλαίσιο του μεγαλεπήβολου αυτού προγράμματος, το οποίο προσφέρει ένα πρώτης τάξεως εργαλείο στη διεθνή ακαδημαϊκή έρευνα.

1. Στην προσπάθειά της να σφυρηλατήσει και αναπτύξει τους δεσμούς με τις άλλες Ορθόδοξες χώρες της Ανατολικής και Κεντρικής Ευρώπης, διευρύνοντας έτσι τον ορίζοντα της προσφερόμενης θεολογικής γνώσης και παρέχοντας πρόσβαση σε ερευνητές από όλον τον ορθόδοξο κόσμο και όχι αποκλειστικά από τον ελλαδικό, η Ψηφιακή Ορθόδοξη Θεολογική Βιβλιοθήκη συνεργάζεται με ενδιαφερόμενους ακαδημαϊκούς φορείς σε χώρες των Βαλκανίων (καταρχάς με τη Θεολογική Σχολή της Σόφιας – Βουλγαρία, ενώ έχουν ξεκινήσει οι συζητήσεις και με τη Θεολογική Σχολή του Βελιγραδίου) για τον εμπλουτισμό των αρχείων της Βιβλιοθήκης με συλλογές, εκδόσεις, βιβλία, επετηρίδες, περιοδικά κ.ά. που προέρχονται από τις χώρες αυτές στην σλαβική γλώσσα, γεγονός που θα οδηγήσει σε διάνοιξη των οριζόντων και της εμβέλειας της Βιβλιοθήκης, καθώς πλέον θα απευθύνεται και σε ένα σημαντικό μέρος της σλαβόφωνης Ορθοδοξίας, υπηρετώντας με τον τρόπο αυτό την εγγενή οικουμενικότητα της Ορθοδοξίας.

Επίλογος

Μέσα από τη σύντομη αυτή παρουσίαση επιχειρήσαμε να προσφέρουμε μια επισκόπηση του έργου και της αποστολής της Ψηφιακής Ορθόδοξης Θεολογικής Βιβλιοθήκης της Ακαδημίας Θεολογικών Σπουδών της Μητροπόλεώς μας. Ζώντας πια για τα καλά την πραγματικότητα της «τεχνολογικής επανάστασης», η Εκκλησία μας είναι υποχρεωμένη να αξιοποιήσει κάθε δυνατό μέσο, όπως λ.χ. στην περίπτωση μας την πραγματικότητα της ψηφιακής βιβλιοθήκης, προκειμένου να συμβάλλει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο στην πραγμάτωση του ποιμαντικού της έργου, αποσκοπώντας, μεταξύ άλλων, στην προαγωγή της θεολογικής έρευνας και εκπαίδευσης στην προοπτική της ανάδειξης της οικουμενικότητας της Ορθόδοξης παράδοσης.